

Gizarte mugimenduak izan genituen aztergai ekaineko Usurbilgo Jakin Jardunaldian, eta gai bera aletu dugu zenbaki honetan. Herritarren parte hartze soziopolitikoaz ari gara finen, hau da, boterearen banaketaz eta hiritartasunaren izaera eta ahalmenaz.

2018tik, EHuko lau ikerketa talde –NOR, AFIT, Ekopol eta Parte Hartuz– gizarte mugimenduen eta parte hartze politikoaren gainean ikertzen ari dira, eta kaleratu dituzten azken ikerketek akuilatuta antolatu genuen Jakin Jardunaldia eta osatu dugu monografiko hau. Zergatik? Badelako Euskal Herriaren ezaugarri bat gizarte mugimendua –edo herri ekimena edo gizarte zibil autoeratuia, edonola deitzen diogula– eragile garrantzitsua izatea azken hamarkada luzeetan herrigintzan. Gizarte mugimendu askotarikoa eta militantea dugu, eta eremu horretatik ekimen asko landu dira, proposamen asko egin eta eragin politikoa bideratu. Ezingo genuke egungo euskal gizartea azaldu gizarte zibilaren ekimenik, indarririk, protestarik eta ekarpenik gabe.

Baina, gizartea nola, gizarte mugimenduak eta horiek eta herri erakundeen arteko harremanak aldatuz eta eraldatuz doaz. Badakigu gure gizartea, Mendebaldeko gizartea oro har, azken hamarkadetan asko, ikaragarri aldatu dela: gizarte harremanen desinstituzionalizazioa edo suntsiketa joera; muturreko krisi ekologikoa; muturreko zaintza krisia; lan baldintzen prekarizazioa eta lan eskubideen galera eta horren ondorioz gizarte desberdinkeria areagotzea; eta demokrazia instituzionalari buruzko ezkortasuna zabaltzea. Esan dezakegu gure garaiaren ezaugarri nagusia krisi guztiak larriagotu izana dela.

Egoera horretara eraman gaituen mundu gero eta globalizatua goa eta neoliberalagoa gizarte mugimenduen kontrakoa dela esan dezakegu, eta, aldez, esku artean dugun krisi sistemikoan inoiz baino beharrezkoagoa dela eskubideen defentsa eta, beraz, gizarte mugimendu indartsuak egotea.

Euskal Herriak baditu bere ñabardurak, eta aipatu ikerketa horietan hainbat ondorio interesgarri azaldu dira: tartean, Euskal Herrian gizarte mugimenduak osasuntsu daudela eta jendea mobilizatzeko

eta instituzioak astintzeko modu berrien sorrera etengabea dela. Badiara beste ondorio esanguratsu eta propio batzuk ere: gizarte mugimendu zenbaitetan, ez guztietan, gazteen presentzia txikia izatea eta, beraz, belaunaldien arteko lekuko aldaketa zaila izatea; liberatuen eta profesionalen presentzia areagotu izana, horrek izan ditzakeen alde on eta txarrekin; mugimendu mistoetan, feminismoaren papera esanguratsua dela eta dagoeneko alboraezina; mugimenduen arteko aliantzen eta elkarlanaren aldeotasun handia dagoela; mugimenduen eta erakundeen arteko harremana esanguratsua dela, nahiz eta batzuetan estua izan –feminismoan, esate batera– eta bestetan ez –demagun, ekologismoan–; eta gizarte eta kultur aniztasuna mugimendu gehienetan auzi bat dela, baina migrazio, etnia eta jatorri kulturalera mugatzen dela eta ez direla kontuan hartzen adina, klasea, hizkuntza, ideologia, sexualitatea, erlijioa eta beste.

Mari Luz Esteban antropologo ezagunaren artikulua jartzen dio abiaburuko markoa monografiko honi, eta bertan ideia giltzarri interesgarri bat agertzen du: gurean ohikoak diren ‘herri mugimendu’ edo ‘herrigintza’ terminoek gizarte bat ehuntzeko egitasmoek hitz egiten dutela, baina, aldi berean, euskal gizarteak jasan izan duen desjabetze prozesu politiko, kultural, generoko eta etnikoek ari dela eta horiek salatzen eta borrokatzen ekimen baliagarriak direla, deskolonizazio epistemikoari keinu iradokitzailea eginez. Hortxe ikergai garrantzitsu bat. Hortik aurrera, Emakumeen Etxeen fenomenoak, ekologismoa genero, aniztasun eta aliantza dimentsioetan, Korrika subjektuen bilgune gisa hartuta, euskal herritartasunaren ezaugarritzea eta pandemiaren eragina aztertu dituzte hamazazpi adituk.

Jakin Jardunaldian, garrantzi berezia izan zuten antolatutako genituen bi mahai inguruek, mugimenduen arteko harremanak lantzeko baliagarri izan baitziren: batetik, elkar ezagutzeko, eta, bestetik, intersektionalitatearen begiradapean, elkarren arteko botere harremanak eta emantzipazio aliantzak mahai gainean jartzeko. Ekarpen garrantzitsua egin zuten Leo Bueriberik (antiarrazismoa), Iraia de la Torre (euskalgintza) eta Maider Avaristok (feminismoa), mahai batean, eta Joanes Igeregi (ekologismoa), Ana Mezok (pentsionisten mugimendua) eta Aitzol Gil de San Vicentek (gazte mugimendua), beste mahaietan (ikus www.jakin.eus/bideoak/2023-gizarte-mugimenduak/31).

Ohi bezala, zenbakia itxiz, Cira Crespo, Joanes Igeregi eta Maialen Akizu ditugu. Akizu, gainera, azken aldiz. Hiru urte ondoren eta ekarpen eder, mamitsu eta kontuan hartzekoak egin ondotik, honako hau duelako azken artikulua, eta zer artikulua! Esker erraldoi bat baino ez zaigu geratzen hari eskaintzeko.